

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВНЗ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ПРОФІЛЮ

О. А. Пірус, А. М. Окопний

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація: У статті розглядаються проблеми традиційного навчання у ВНЗ І-ІІ рівня акредитації фізкультурного профілю, традиційні зміст, форми та методи теоретико-методичної підготовки, сутність та особливості впровадження інтерактивних методів у навчальний процес. Наголошується на необхідності вдосконалення процесу підготовки фахівців галузі фізичної культури з використанням інтерактивних методів, що сприятиме активізації пізнавальної та творчої діяльності студентів, розвитку їх професійного мислення.

Ключові слова: навчання, фізичне виховання, інтерактивне навчання, інтерактивні методи навчання.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі фізичного виховання та спорту на сучасному етапі вимагає від студентів не лише глибоких теоретичних і методичних знань, а й здатності кваліфіковано використовувати набуті за період навчання знання і практичні навички в майбутній праці (Б. М. Шиян, 2001; О. С. Куц, 2002; В. М. Сергієнко, 2007).

Педагоги-науковці (В. П. Андрущенко, 2006, О. С. Падалка, 2005 та інші) приділяють увагу проблемі, предметом якої є дослідження та розробка нових видів навчальних занять у поєднанні з традиційними.

Якість фізкультурної освіти на сучасному етапі розвитку вищої освіти в Україні повинна відповідати актуальним і перспективним запитам сучасного життя. Усвідомлюючи причини, що викликані відставанням від темпів розвитку науки, високих технологій, відмічають гостру потребу у вдосконаленні фізкультурної освіти. Одним із найголовніших завдань фізкультурної освіти є підготовка освіченої, з творчими підходами особистості та формування її фізичного і морального здоров'я [7, 8].

Виходячи з нових умов та усвідомлюючи нові вимоги до фахівця з фізичного, виховання ведеться постійний пошук, розробки і застосування у навчальному процесі нових методів, прийомів та засобів навчання.

Інтерактивні методи навчання займають важливе місце серед інноваційних технологій, що спрямовані на розвиток особистості та її професійного становлення. Враховуючи зазначене, в нашій статті розкриваються аспекти інтерактивного навчання та їх актуальність у підготовці майбутніх учителів фізичної культури у ВНЗ І-ІІ рівня акредитації.

Зв'язок роботи із науковими програмами. Робота виконана відповідно до теми 1.2.2 „Методологічні, організаційні, методичні та історико-педагогічні основи підготовки педагогічних кадрів у ВНЗ фізичного виховання і спорту України та за кордоном” Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006 – 2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

Метою дослідження є теоретичний аналіз та обґрунтування впровадження інтерактивних методів навчання у ВНЗ І-ІІ рівня акредитації фізкультурного профілю.

Завдання.

1. Проаналізувати традиційну систему навчання студентів у ВНЗ фізкультурного профілю.
2. Обґрунтувати впровадження інтерактивного навчання для поліпшення якості підготовки фахівців фізкультурного профілю.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури.

Результати дослідження та їх обговорення. У національній доктрині освіти (2003 р.) зазначено, що освіта є стратегічним ресурсом поліпшення благополуччя людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету й конкурентоспроможності української держави на міжнародній арені. На теперішньому етапі навчальні заклади впроваджують сучасні технології, серед яких найбільшою популярністю користуються комп'ютерне навчання, дистанційне навчання, навчання з використанням інтерактивних методик та навчання за технологією тренінгу [2, 9].

Стрімкий розвиток освіти відкриває перед нами нові форми спілкування, спонукає до пошуку нових підходів у вирішенні абстрактних та конкретних завдань, що призводить до перетворення викладача з авторитарного транслятора готових ідей у натхненника інтелектуального та творчого потенціалу студентів. За оновленою системою навчання викладач має перетворитися на педагога-методолога, а студент повинен стати активним учасником процесу навчання, при цьому викладач повинен володіти передусім фундаментальними знаннями з навчальної дисципліни, високою загальною культурою і ґрунтовною дидактичною компетентністю [2].

Пріоритетними напрямками розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій, які забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу. Професор Т. Ю. Круцевич (2005) вважає, що основним принципом інновацій у сфері вищої освіти повинна стати її гуманітарна сутність, спрямованість на високий професійний, духовно-ціннісний і загальнокультурний розвиток особистості студента. Специфікою вищої фізкультурної освіти є те, що кожна з її базових і спеціальних дисциплін спрямована як на формування спеціальних знань так і на культуру особистості студента [1].

Результати наукових досліджень (М. Т. Данилка, 2005; О. Й. Ємця, 2007; Н. Ю. Зубанової, 2008) свідчать про те, що частина фахівців фізичної культури недостатньо підготовлена до реалізації професійних функцій, не компетентні в своїй діяльності [10].

У своєму дослідженні Б. М. Шиян (2001) вказує на те, що традиційні зміст, форми та методи теоретико-методичної підготовки не відповідають вимогам сьогодення, не сприяють формуванню вчителя як активної особистості, здатної творити й забезпечувати ефективне функціонування національної системи фізичного виховання. Це зумовлене тим, що студенти засвоюють переважно розрізнені компоненти професійної діяльності, а не її цілісну форму [7].

Деякі педагоги-науковці (О. І. Забокрицька, 2003; В. О. Моляк, 2005; А. В. Фурман, 2006) вважають, що провідною інтегральною якістю вчителя фізичної культури є здатність професійно і педагогічно мислити. Саме ці якості формують спостережливість, уміння планувати та аналізувати педагогічний процес.

Значний потік інформації, що оточує нас сьогодні, вимагає нових підходів до проведення занять для формування інтересу у студентів до навчання та самоосвіти. Традиційна методика викладання у вищому навчальному закладі I-II рівня акредитації фізкультурного профілю передбачає спілкування викладача і студента, сутність якого зводиться до передачі знань студентам, контролю викладача за якістю знань та успішністю засвоєння знань. Система вищої освіти в Україні на сьогодні знаходиться на межі перетину питань використання традиційних методів та інтерактивних методів і прийомів навчання [9, 10].

За час навчання студентів у вищому навчальному закладі I-II рівня акредитації фізкультурного профілю обсяг світової інформації значно збільшується і отриманні знання поступово втрачають свою актуальність. Але спроби викладання, методи, форми організації і проведення занять залишаються практично без змін упродовж століть [4].

Реформування вищої школи вимагає перегляду та вдосконалення навчальних методик, які використовують у ВНЗ I-II рівня акредитації фізкультурного профілю. Сьогодні спостерігається перехід від авторитарної педагогіки до гуманістичного розвитку особистості, від нако-

пичення знань до вміння оперувати знаннями, від одноразової освіти – до безперервної, від поточної організації освіти – до індивідуальної [2, 10].

На теперішньому етапі розвитку нашого суспільства викладання дисциплін, використовуючи традиційні методи навчання, є не завжди ефективним. Прихильники цього стилю викладання дотримуються точки зору, що викладач повинен навчати подаючи готові знання як інформації, при цьому головним є знати матеріал, а манері його подачі не приділяється значна увага. Студент повинен отримати і засвоїти навчальний матеріал у такому вигляді, в якому він подається. При цьому випадку студент не є об'єктом навчання, а лише суб'єктом, який навчається, і така пасивна роль викладача не спонукає студента до активної пізнавальної діяльності [3, 9].

Знання і вміння як дві зв'язані між собою категорії нерідко розглядаються окремо. Як правило, знання у студентів ВНЗ I-II рівня акредитації фізкультурного профілю формуються на лекційних та методичних заняттях, а вміння – на практичних заняттях та під час навчальної та педагогічної практики. У процесі навчання існує односторонній зв'язок при передачі знань від викладача до студента, при контролі – від студента до викладача. Вирішення проблемних ситуацій подається у готовому вигляді, при чому звужується розумова та творча діяльність студентів. Якісне відтворення знань не завжди є гарантом успішного використання на практиці [5, 7].

Останнім часом дехто з науковців приділяють увагу вивченню та впровадженню інтерактивних методів навчання у процесі підготовки молодших спеціалістів (О. О. Ярмошук, 2005; І. Г. Луцик, 2006). Саме інтерактивне навчання є одним із ефективних шляхів підвищення активної, творчої пізнавальної діяльності студента ВНЗ I-II рівня акредитації фізкультурного профілю.

„Інтерактивне навчання” – спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [5].

Використання інтерактивних методів навчання та впровадження у процес викладання фахових дисциплін ВНЗ I-II рівня акредитації фізкультурного профілю передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів.

Інтерактивність не є вродженою здатністю, її необхідно спеціально розвивати. Але низка об'єктивних та суб'єктивних чинників перешкоджають її розвитку. До числа суб'єктивних чинників належать небажання викладачів перебудовуватися, їх неготовність до партнерських відносин. Ефективність навчання повною мірою залежить від професійного рівня викладача, вміння правильно вибрати методи та методичні прийоми в конкретних умовах для кожного заняття, використати оптимальні технології, які б враховували індивідуальні особливості студента [5, 6].

Інтерактивне навчання студентів ВНЗ I-II рівня акредитації фізкультурного профілю ставить перед собою такі завдання:

1. Розв'язання навчальних та поведінкових завдань.
2. Надання підтримки членам групи [5].

Призначення інтерактивного навчання полягає у тому, щоб передати знання і усвідомити цінність інших людей. При інтерактивному навчанні освітній процес організується таким чином, що практично усі студенти були залучені у процес пізнання, при цьому кожен робить свій індивідуальний внесок, відбувається обмін знаннями, ідеями, думками [5, 10].

Головною рисою інтерактивного навчання є висока ініціативність студентів під час навчального процесу, що дозволяє розвинути у них здатність самостійно вирішувати проблему. Під час інтерактивного навчання студент стає не об'єктом, а суб'єктом навчання, при цьому він відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку. Це забезпечує внутрішню мотивацію до навчання і підвищує його ефективність. При правильному, спланованому та систематичному застосуванні інтерактивних методів можна сформувати навички, які будуть корисними у дорослому житті. За допомогою інтерактивних методів навчання можна навчати, аналізувати, боротися зі страхом й стресами, розвивати сильні сторони характеру,

вирішувати конфліктні ситуації, поважати точку зору інших. У процесі інтерактивного навчання необхідно створити чіткий план і поставити конкретні завдання для викладача та студента, і організувати співпрацю між студентами та студентом і викладачем [5, 6, 10].

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, формуванню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером студентського колективу. Інтерактивне навчання активує емоції, свідомість, що сприяє більш якісному запам'ятовуванню, розвиває емоційний інтелект та формує комунікативні навички [6, 10].

У процесі інтерактивного навчання необхідно враховувати основні чинники, що спонукають та підвищують активність студентів:

- професійний інтерес (професійна спрямованість є основною в системі мотивації студентів упродовж всього терміну навчання);
- творчий характер навчально-пізнавальної діяльності (творча діяльність студентів у процесі організації навчання активізує пізнавальний процес і підвищує ефективність навчальної діяльності);
- ігровий характер проведення занять (змагання спонукають до самостійної діяльності та мобілізують весь потенціал фізичних, інтелектуальних сил людини);
- емоційний вплив (під час вирішення проблемної ситуації в процесі змагальної діяльності відбувається швидке введення в дію резервів організму. Емоції, які виникають при цьому, активізують, спонукають та спрямовують студента на здійснення діяльності) [2, 5].

Під час вивчення предметів фізкультурного циклу доцільним є використання методу мозкового штурму, кейс методів, робота в групах, аналіз конкретних ситуацій. Метод конкретних ситуацій дозволяє студентові об'єктивно оцінювати реальну обстановку, оперативно орієнтуватися в різних ситуаціях, враховувати можливості інших людей, контактувати з ними в контакт, впливати на їх діяльність. В основі метода лежить конкретна професійна діяльність. При вивченні конкретної ситуації й аналізу конкретного прикладу студент повинен зрозуміти ситуацію, визначити проблему та її суть [3, 5, 9, 10]. Використання інтерактивних методів у малих групах сприяє розвитку комунікабельності, співробітництва, умінню відстоювати власну точку зору, іти на компроміс тощо [5].

Педагогічна цінність інтерактивних методів навчання проявляється в поліпшенні мотивації студентів. Труднощі, проблеми, які виникають в процесі навчання, студенти розглядають як стимул до подальшого розвитку.

Висновок

На теперішній час система навчання вимагає вдосконалення. Підготовка фахівців у галузі фізичної культури та спорту здійснюється за традиційними підходами без використання інтерактивних методів. Зміст, форми та методи теоретико-методичної підготовки не відповідають вимогам сьогодення, не сприяють формуванню вчителя фізичної культури як активної особистості, здатної творити й забезпечувати ефективне функціонування національної системи фізичного виховання. Традиційна методика викладання у вищому навчальному закладі I-II рівня акредитації фізкультурного профілю передбачає спілкування викладача і студента, сутність якого зводиться до передачі знань студентам, контролю викладача за якістю знань та успішністю засвоєння знань, що не відповідає сучасним вимогам суспільства.

Одним із варіантів поліпшення якості підготовки фахівців ВНЗ I-II рівня акредитації фізкультурного профілю є впровадження інтерактивних методів навчання. Завдяки чому можна розвивати у студентів комунікативні здібності, відчуття колективізму, вміння висловлювати думки, аналізувати, долати стресові ситуації та відчуття страху, розвивати сильні сторони характеру, вирішувати конфліктні ситуації, поважати точку зору інших. Завдяки ефекту новизни та оригінальності інтерактивних методів, при правильному їх використанні зростає зацікавленість до навчального процесу, поліпшується не тільки запам'ятовування матеріалу,

але і його ідентифікація. Пошук найдієвіших засобів, методів та форм організації занять залишається актуальною проблемою сьогодення.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. В подальшому плануємо продовжувати пошук нових шляхів та нових інтерактивних методів навчання для поліпшення викладання спортивно-педагогічних дисципліни у ВНЗ I-II рівня акредитації фізкультурного профілю для якісної підготовки майбутніх фахівців.

Список літератури

1. Круцевич Т. Ю. Інноваційні процеси у сфері підготовки кадрів з фізичної культури. / Т. Ю. Круцевич, М. А. Зайцева // Теорія і методика фізичного виховання . – 2005 . – № 4 . – С. 41 – 45.
2. Пяткова Г. П. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі : навч.- метод. посіб. / Г. П. Пяткова, Н. М. Заячківська. – Л., 2003. – 55 с.
3. Мазяр В. І. Доцільне сполучення інформаційних та активних методів навчання у підготовці вчителя фізичної культури / В. І. Мазяр // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2002. – Вип. 6, т. 2. – 602 с.
4. Матвійв В. І. Методичні особливості організації комп'ютерної навчальної діяльності / В. І. Матвійв // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2002. – Вип. 6, т. 2. – 602 с.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. Посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с. : іл.
6. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / упоряд. Стребна О. В., Сошенко А. О. – 6-е вид. – Х. : Основа, 2008. – 174, [2] с. – (Серія „Педагогічні інновації. Майстерня”).
7. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : [підрч. для студ. вищ. навч. зал. фіз. виховання і спорту] / Богдан Шиян. – Т. : Навч. книга – Богдан, 2001. – Ч. 1. – 272 с.
8. Теорія і методика фізичного виховання / за ред. Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімпійська література, 2008. – Т. 1. – 391 с.
9. Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики / В. Ф. Паламарчук. – К. : Освіта України, 2006. – Т. 1. – 419 с. ; т. 2. – 2005. – 502 с.
10. Карпюк Р. П. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до розв'язання педагогічних ситуацій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Карпюк Р. П. ; Він. ДПУ. – Вінниця, 2005. – 21 с.

ВНЕДРЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В ВУЗ I-II УРОВНЯ АККРЕДИТАЦИИ ФИЗКУЛЬТУРНОГО ПРОФИЛЯ

О. А. Пирус, А. М. Окопный

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы традиционного обучения, традиционные формы и методы теоретико-методической подготовки, сущность и особенности интерактивного обучения, внедрение интерактивных методов в процесс обучения. Делается акцент на необходимости совершенствования образования специалистов по физической культуре с

использованием интерактивных методов, которые активизируют познавательную и творческую деятельность студентов и развивают профессиональное мышление.

Ключевые слова: обучение, физическое воспитание, интерактивное обучение, интерактивные методы обучения.

**IMPLEMENTATION OF INTERACTIVE TEACHING METHODS
IN I-II ACCREDITATION LEVEL HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS
OF PHYSICAL TRAINING**

Olga PIRUS, Andriy OKOPNYJ

L'viv State University of Physical Culture

Annotation. The article deals with the problems of traditional education, traditional forms and methods of theoretical and methodological training, the nature and characteristics of interactive methods introduction in the learning process. The article emphasizes the necessity of specialists training improvement in physical education with the help of interactive techniques that intensify students cognitive and creative activities and their professional thinking development.

Key words: learning process, physical education, interactive teaching, interactive teaching methods.